

MAŁGORZATA BRZÓSKA – Autorka jest radcą prawnym, partnerem w Kancelarii BBP Legal

Czas pracy kierowców śmieciarek

Dzięki listopadowej nowelizacji przepisów o czystości i porządku w gminach dopuszczono m.in. zróżnicowanie w uchwale rady gminy częstotliwości odbierania odpadów. Z drugiej strony, obowiązujące umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów niejednokrotnie dopuszczają dokonywanie zmian harmonogramów odbioru odpadów komunalnych oraz wykonywanie tzw. odbiorów interwencyjnych. Częstokroć wiąże się to z koniecznością wydłużania czasu pracy kierowców pojazdów odbierających odpady.

W praktyce pojawia się pytanie, które regulacje prawne znajdują zastosowanie do pracowników zatrudnionych w charakterze kierowców śmieciarek i jak wybór regulacji wpływa na możliwość wydłużania ich czasu pracy. Dylemat budzą następujące kwestie:

- 1) czy do kierowców prowadzących pojazdy odbierające i wywożące odpady (śmieciarki) należy stosować wszystkie przepisy ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (dalej: u.c.p.k.) oraz rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (dalej: rozporządzenie 561/2006),
- 2) czy do kierowców prowadzących pojazdy odbierające i wywożące odpady z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców należy stosować restrykcyjne przepisy dotyczące okresów odpoczynku, przerw w pracy i wydłużonych okresach pracy,
- 3) czy pojazdy odbierające i wywożące odpady muszą być wyposażone w tachografy.

Dla udzielenia odpowiedzi na te pytania należy przeanalizować, poza rozporządzeniem 561/2006 i u.c.p.k., także rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 z 20 grudnia 1985 r. w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym (dalej: rozporządzenie 3821/85).

Wyłączenie dla kierowców śmieciarek

Z preambuły do rozporządzenia 561/2006 jednoznacznie wynika, że celem zawartej w nim regulacji jest poprawa

warunków socjalnych pracowników objętych jego zakresem, a także ogólna poprawa bezpieczeństwa drogowego. Służą temu te przepisy, które określają maksymalny dzienny, tygodniowy i przypadający w okresie każdego dwóch kolejnych tygodni czas prowadzenia pojazdu. Zobowiązują one też kierowcę do korzystania z regularnego tygodniowego okresu odpoczynku co najmniej raz na dwa tygodnie oraz przewidują, że w żadnym przypadku dzienny okres odpoczynku nie powinien być krótszy niż nieprzerwany okres dziewięciu godzin. Z preambułą korespondują art. 5–9 rozporządzenia 561/2006, które określają dopuszczalny czas prowadzenia pojazdu, przerw i okresów odpoczynku kierowców wykonujących przewóz drogowy rzeczy i osób. Rozporządzenie 561/2006 stosuje się co do zasady do kierowców prowadzących pojazdy o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt h rozporządzenia 561/2006, o ile nie zagraża to osiągnięciu celów określonych w art. 1, każde państwo członkowskie może wprowadzić wyjątki od art. 5–9 tego rozporządzenia i uzależnić je od spełnienia indywidualnych warunków na swoim terytorium lub, w porozumieniu z zainteresowanymi państwami, na terytorium innego państwa członkowskiego. **Wyjątki te mają zastosowanie m.in. do przewozów wykonywanych pojazdami używanymi w związku ze zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych i ich wywozem.** Polski ustawodawca, na podstawie tego upoważnienia, w art. 29 u.c.p.k. wyłączył na terytorium RP te kategorie pojazdów, o których mowa w art. 13 ust. 1 rozporządzenia 561/2006, z obowiązku stosowania jego art. 5–9, jak również z zakresu stosowania rozporządzenia 3821/85.

Dodatkowo, na mocy art. 22 u.c.p.k., do kierowców prowadzących pojazdy wymienione w jej art. 29

(pojazdy używane w związku ze zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych i ich wywożeniem) nie mają zastosowania art. 12 ust. 2 i 3, art. 13, art. 21 oraz art. 24 pkt 2 u.c.p.k., czyli przepisy dotyczące wymiaru tygodniowego czasu pracy, przerw w pracy, wykonywania pracy w porze nocnej oraz konieczności uzyskania od pracowników oświadczenia o wymiarze zatrudnienia u innego pracodawcy i przeciętnej tygodniowej liczbie godzin wykonywanych przewozów drogowych.

Podsumowując, **do kategorii pojazdów wymienionych w art. 13 rozporządzenia 561/2006 nie stosuje się art. 5–9 tego rozporządzenia oraz nie stosuje się rozporządzenia 3821/85** (w całości). Jednak dany przewóz, aby mógł być zaliczony do wykonywanego w warunkach przywołanego wyłączenia, musi być **wykonywany pojazdem, który może realizować konkretną funkcję, w związku z którą konkretny przewóz jest wykonywany. Związek ten musi być więc bezpośredni.** Wyłączenia zawarte w przywołanej regulacji mają charakter funkcjonalny i muszą wiązać się ze szczególnymi cechami przejazdu, usprawiedliwiającymi stosowanie mniej korzystnych zasad pracy dla kierowców oraz obniżenie wymagań mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego. Tym samym kluczowe znaczenie ma interpretacja sformułowania: „pojazdów używanych w związku ze zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych i ich wywozem”.

Nie można jednak jednoznacznie stwierdzić, czy w art. 13 ust. 1 pkt h rozporządzenia 561/2006 chodzi wyłącznie o odpady odbierane z gospodarstw domowych czy o odpady domowe, które nie zostały zdefiniowane na gruncie prawa europejskiego. Problem interpretacyjny dotyczy określenia, czy chodzi o odpady o charakterze odpadów domowych (w znaczeniu przmiotnikowym), czy o miejsce ich wytworzenia (w znaczeniu rzeczownikowym).

Niemniej w **decyzji Komisji z 18 listopada 2011 r.**, ustanawiającej zasady i metody obliczeń w odniesieniu do weryfikacji zgodności z celami określonymi w art. 11 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE, przyjęto m.in. następujące definicje:

- odpady pochodzące z gospodarstw domowych (*household waste*) oznaczają odpady wytwarzane w gospodarstwach domowych,
- podobne odpady (*similar waste*) oznaczają odpady o charakterze i składzie porównywalnym z odpadami pochodzącymi z gospodarstw domowych, z wyjątkiem odpadów z produkcji i odpadów z rolnictwa i leśnictwa,
- odpady komunalne (*municipal waste*) oznaczają odpady pochodzące z gospodarstw domowych i podobne odpady.

Należy zatem przyjąć, że Komisja Europejska przyjęła rozróżnienie definicyjne „odpadów pochodzących z gospodarstw domowych” od „podobnych odpadów”, które nie zostały wskazane wprost w art. 13 ust. 1 pkt h rozporządzenia 561/2006. Tym samym zasadnicza kwestia związana jest z wykładnią frazy „odbiór odpadów z gospodarstw domowych”, tzn. czy dla określenia kategorii pojazdów wyłączonych ze stosowania art. 5–9 rozporządzenia 561/2006 i rozporządzenia 3821/85 wystarczy związek ze zbieraniem odpadów i ich wywozem (co dopuszczałoby także odbiór odpadów od innych wytwórców) czy sformułowanie to należy interpretować ściśle i łączyć je wyłącznie z odpadami odbieranymi z gospodarstw domowych.

Zakres wyłączenia

Sposób, w jaki należy rozumieć wyłączenia ze stosowania przepisów dotyczących czasu prowadzenia pojazdów, przerw i odpoczynków, wyjaśnia **Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 8 sierpnia 2007 r.** (sygn. akt I OSK 1251/06). Wskazuje on, że celem regulacji zawartej w art. 29 u.c.p.k. nie jest stworzenie określonych kategorii pojazdów ogólnie uprzywilejowanych w transporcie drogowym. Wyłączenia zawarte w powołanej normie mają, zdaniem NSA, **charakter funkcjonalny i muszą wiązać się ze szczególnymi cechami przejazdu, usprawiedliwiającymi stosowanie mniej korzystnych zasad pracy dla kierowców oraz obniżenie wymagań mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego.** Zatem wyłączeniu podlegają jedynie pojazdy odbywające przejazd związany z transportem odpadów, nie zaś wykonywane w innych celach (np. przejazd do warsztatu). Stanowisko to ma znaczenie także dla interpretacji pojazdów odbierających odpady z gospodarstw domowych, gdyż trudno dopatrzeć się racjonalnych powodów, aby w odmienny sposób traktować kierowców pojazdów używanych do zbierania odpadów z gospodarstw domowych oraz kierowców pojazdów zbierających odpady od innych wytwórców odpadów.

W sprawie wypowiedział się także **Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 4 kwietnia 2011 r.** (sygn. akt VI SA/Wa 2601/10), w którym stwierdził, że przez użycie tego zwrotu nie rozszerzono zakresu przedmiotowego określonych w nim rodzajów

przewozów, a określenie „w związku ze... zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych i ich wywozem” powinno być rozumiane ściśle. Jest to określenie związane z ustaleniem wyjątku i z tego m.in. powodu nie może być interpretowane rozszerzająco. Przyjęte w przepisach polskich i unijnych **określenia odpadów z gospodarstw domowych (odpadów komunalnych, bioodpadów) są dość pojemne, obejmują również inne rodzaje odpadów, które są podobne do odpadów z gospodarstw domowych.** Kategoria odpadów z gospodarstw domowych nie jest więc w płaszczyźnie prawnej kategorią jednolitą i z założenia **obejmuje odpady podobne (ze względu na swój charakter lub skład).** Jednakże, poza wyłączeniem odpadów niebezpiecznych, w ramach kategorii odpadów z gospodarstw domowych mieszczą się wyłącznie odpady, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w tych gospodarstwach, a więc m.in. odpady spożywcze i kuchenne z restauracji, placówek zbiorowego żywienia i handlu detalicznego i porównywalne odpady z zakładów przetwórstwa spożywczego. **Pojemność kategorii odpadów powstających w gospodarstwach domowych ma więc swoje granice, które wyznacza charakter i skład tych odpadów.** Ponadto kategoria z gospodarstw domowych oznacza odpady ulegające biodegradacji. Reasumując, w ocenie WSA wyłączenie, o którym mowa w art. 13 ust. 1 rozporządzenia 561/2006, dotyczy wyłącznie pojazdów, **którymi dokonuje się wywozu odpadów z gospodarstw domowych (komunalnych lub bioodpadów) oraz odpadów, które przepisy polskie i unijne zaliczyły do kategorii podobnej (o tym samym charakterze).**

Biorąc pod uwagę oba wyroki, a także wykładnię językową oraz celowość art. 13 ust. 1 pkt h rozporządze-

nia 561/2006, należy stwierdzić, że wyłączeniu z obowiązku stosowania jego art. 5–9 oraz rozporządzenia 3821/85 bezsprzecznie podlegają pojazdy odbierające odpady komunalne i odpady biodegradowalne z gospodarstw domowych oraz pochodzące od innych wytwórców, jeżeli ich skład i charakter są zbliżone do odpadów z gospodarstw domowych. Przy czym należy mieć na względzie zakaz mieszania takich odpadów z innymi rodzajami, pochodzącymi z innych źródeł, które co do charakteru lub składu odbiegają od odpadów pochodzących z gospodarstw domowych.

Organy kontrolne

Nie można jednak wykluczyć, że organy kontrolujące czas pracy kierowców, czyli Wojewódzki Inspektor Transportu Drogowego oraz Główny Inspektor Transportu Drogowego, a także sądy administracyjne, które będą zajmowały się sporami w tym zakresie, uznają, opierając się tylko na wykładni językowej, że wyłączeniem na mocy art. 29 u.c.p.k. w związku z art. 13 ust. 1 pkt h rozporządzenia 561/2006 objęte są wyłącznie pojazdy odbierające odpady z gospodarstw domowych w celu ich wywozu. ■

PODSTAWY PRAWNE

- ▶ art. 12 ust. 2 i 3, art. 13, art. 21, art. 22, art. 24 pkt 2, art. 29 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1155; ost. zm. Dz.U. z 2013 r. poz. 567)
- ▶ art. 5–9, art. 13 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.Urz. UE L nr 102 z 11 kwietnia 2006 r., str. 1; ost. zm. Dz.Urz. UE L nr 60 z 28 lutego 2014 r., str. 1)
- ▶ rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 z 20 grudnia 1985 r. w sprawie urzędzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym (Dz.Urz. UE L nr 370 z 31 grudnia 1985 r., str. 8; ost. zm. Dz.Urz. UE L nr 311 z 31 października 2014 r., str. 19)

Terminarz rachunkowo-sprawozdawczy 2015

dla jednostek sektora finansów publicznych

 www.sklep.infor.pl
 22 212 07 30
 bok@infor.pl